

Diyaret İşleri Başkanlığı Yayınları 642
İlmi Eserler 105

Yayın Editörü & Redaksiyon

Dr. Mehmet BULUT

Dizgi&Grafik

Cevdet DOĞAN

2005-06-Y-0003-642

ISBN 975.19.3756-6

Baskı

Türkiye Diyanet Vakfı

Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi

Ostim Örnek Sanayi Sitesi 358. Sokak No: 11

06370 Yenimahalle / ANKARA

Tel: (0312) 354 91 31

© Diyanet İşleri Başkanlığı

Dini Yayınlar Dairesi Başkanlığı

Tel: (0 312) 295 73 06

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI / 642

142693

III. DİN ŞÛRASI

TEBLİĞ VE MÜZAKERELERİ

20-24 Eylül 2004 / ANKARA

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	142693
Tas. No:	297.004 DİN.Ş

Ankara - 2005

VI. OTURUM

(21 Eylül 2004)

TEBLİĞ

DİĞER DİNİ AKIMLAR (Sorunlar ve Çözümleri)

Duran TERZİ*

I. Giriş

Hız. Âdem'den beri gelip geçmiş her hak peygamberden sonra insanoğlu, hak dini sadece tahrif etmekle ya da kasten yanlış yorumlamakla kalmamış, hak dine rakip teşkil edecek yeni dinî akımlar ve hareketler oluşturmuştur.

Tarih boyunca ortaya çıkan bu yeni dinî akımlar sadece hak dinin geleceğini etkilememiş, aynı zamanda toplumları ve onların devletlerini bile kökten değiştirebilecek güce ulaşabilmişlerdir. Bu bağlamda toplumların, ortaya çıkan yeni dinî akımlara, "bunlar ancak bir avuç sapıtmış, bilinçsiz insanın kandığı, gelip geçici olan moda akımlardır" gözü-küyle bakma gafillğine kapılmamaları gerekmektedir. Müslümanların da yeni dinî akımları hafife alma gibi bir lüksü yoktur.

II. Tanım ve Tanıtım

Bu sonradan ortaya çıkmış olan yeni dinî akımlardan III. Din Şurası Programında "Diğer Dinî Akımlar" diye bahsedilmektedir. Ben de tebliğimde bu adlandırmayı aynen aldım.

Batıda da bu yeni dinî akımlara Almandada "Sekte" denilmektedir. Diğer Avrupa dillerinde de aynı kökten gelen benzeri kelime kullanılmaktadır (Örneğin *İng. Sect, Fr. Secta*). Bu adlandırma latince *sequi* (takip etmek) kökünden gelen *sectum* kelimesine dayanmaktadır ve anlamı gidişat, yön, düşünce tarzı, taraf, ekol anlamlarına gelmektedir. Terim olarak ise belli bir dinî görüşü veya inancı, içinde bulunduğu ortama veya çoğunluğun dinî inanışına karşı ispatlamaya ve korumaya çalışan dinî gurupları ifade etmektedir. Görüldüğü üzere terim anlamını dinî grubun din anlayışından çok bu grubun çoğunluğa karşı olan çatışmasından almaktadır.

Her ne kadar sekte veya diğer dinî akımlar adlandırması kelime anlamı olarak objek-

* ALMANYA

tif ise de, yani ne olumlu ne de olumsuz bir ifade ise de, reel kullanımda olumsuz bir anlamı çağrıştırmaktadır. Bu ifade doğru inanış olarak kabul edilen çoğunluğun dinî anlayışın dışına çıkan, sapık görüş ve inançları savunan, heretik dinî grupları ifade eden bir kelime haline gelmiştir.

Ben bu aşamada günümüzde faaliyet gösteren bu dinî grupları tek tek sıralayıp onları irdeleyecek değilim. Ayrıca esas konumuzu bu grupların kendisi teşkil etmemekte, aksine tebliğimin ağırlık noktasını bu grupların oluşturduğu sorunlar ve buna karşı çözüm önerileri oluşturmaktadır. Bu nedenle zaman zaman gündeme gelmeleri ve aktüel olmaları hasebiyle sadece üç dinî akıma kısaca değinmekle yetineceğim.

1. Satanistler¹

Şeytana tapıcılık dediğimiz Satanizmin kökleri, aslında Hristiyanlığın şeytan inancına dayanmaktadır. Eski ve orta çağda Hristiyanlığın şeytan inancı oldukça etkin idi. Volksreligion diye adlandırılan halk inancını bu şeytan inancı, kökten etkiledi. Buna göre şeytan Allah'a sadece başkaldıran değil, aynı zamanda Allah ile mücadele eden, dünya hakimiyetini ele geçirmek isteyen, insanların ruhlarını zorla ele geçiren ve art niyetli insanların kendisi ile müttefik olduğu bir gücü ifade ediyordu. Orta çağda yüzyıllar boyu şeytan ile işbirliği yaptıklarına inanılan cadı ve büyücü avına çıkmış ve bu iddia ile abartı olmaksızın yüzbinlerce insan yakılarak öldürülmüştür. Kısaca Avrupa Hristiyanları şeytanla beraber yaşar hale gelmişlerdi.

Böyle bir ortamda ve Katolik Kilisesinin uyguladığı yöntemlerden rahatsız olan dönemin ileri gelenleri arasında Satanizme meyleden Rosenkreuzer (15. yy), İllimunaten (18. yy) ve Theosophie (19 yy) gibi gizli oluşumlar ve örgütler ortaya çıkmaya başlamıştı.

Aleister Crowley (1875-1947) modern çağın örgütlü Satanizm hareketinin babası sayılmaktadır. Günümüzde, Satanizmi uygulayan ve propagandasını yapan çoğunun merkezi Amerikada olmak üzere Church of Satan ve Ordo Templi Orientis gibi bir düzine resmi kuruluş bulunmaktadır.

Bu örgütlü Satanizm hareketinin yanısıra örgütlü olmayan popüler Satanizm diye tabir edilen Satanistlerin kesimi de azınsanmayacak sayıdadır. Bunlar Heavy-Metal, Black-Metal veya Death-Metal denilen müzik çevrelerinde yoğunlaşmaktadır. Söz konusu popüler Satanizm daha çok gençlere ulaşmaktadır.

Tek kuruluş ve bir çatı altında toplanamayan Satanizm hareketinin belli başlı karakteristiği Hristiyanlığın zıttını teşkil etmeye çalışmasıdır. O nedenle kara ayinler denilen törenler düzenlemekteler. Bu ayinler, Hristiyan ayinlerine tersinden benzetilmiştir. Hristi-

¹ Bkz. Rink, Steffen ve Lösch, Holger, *Okkultismus*, München 1997, s. 31-58; Wiebus, Hans-Otto, *Religionen, Sekten, Seelenfänger*, Loewe 1997, s. 237-246; Mandau, Luise, *Tödlicher Sektenwahn*, Essen ve München 1995, s. 283-300; Haack, Anette ve Haack, Friedrich-Wilhelm, *Jugendspiritismus und -satanismus*, München 1989, s. 16-30; Passantino, Bob ve Passantino, Gretchen, *Auf Teufel komm raus?*, Ulm 1992, s. 33-48. Ayrıca bakınız <http://de.wikipedia.org/wiki/Satanismus>; www.reinfo.ch/satanismus/

yanlar için kutsal olan öğeler ve semboller bu ayinlerde rencide edilmekte ve pisletilmektedir. Ayrıca bu ayinlerde zaman zaman cinsel sapkınlıklara, sado-mazoist eylemlere yer verilmekte ve şeytana kurbanlar sunulmaktadır. Falcılık, ruh çağırma ve astroloji, Satanistlerce hoşlanılan öğelerdendir. Mezarlıklarda büyücülük yapmak, daha doğrusu yaptıklarını sanmaları gibi eylemler de sıkça uygulanmaktadır. Her ne pahasına olursa olsun zevk, intikam ve sınır tanımama, Satanizm hareketinin belli başlı ilkeleridir.

2. Scientolojistler²

Polisiye, vahşi batı ve bilimkurgu hikayelerinin yazarlığını yapmış olan Lafayette Ronald Hubbard (1911-1986), bir süre üyesi olduğu Ordo Templi Orientis adlı Satanist örgütten ayrıldıktan sonra, 1950'de insanın anlamı hakkındaki Dianetik adlı kitabı kaleme aldı. 1954 tarihinde ise, bu kitabının öğretilerine dayanan "Church of Scientology" (Scientoloji Kilisesi) adlı örgütünü kurdu. İlk önceleri kısa sürede İngilizce konuşulan ülkelerde yaygınlık kazandı ve 70'li yıllarda ise değişik adlar altında Almanya gibi diğer endüstri ülkelerinde şubeler kurmaya başladı.

Dianetik adlı eser bu dinî hareketin adeta kutsal kitabı haline geldi. Scientoloji hareketi bilimkurgu, psikoloji ve biraz da budist ve gnostik öğelerden oluşturulmuş karmaşık bir düşünceler yumağıdır. Esas iddiası insanda bulunan Thetan (Titan) denilen ölümsüz ruhi öz vardır. Ki bu, uzaydan en yüce maneviyat tarafından ufolarla fi zamanda dünyaya gönderilmiştir. İşte bu Thetan'tan insan çeşitli unsurlardan dolayı uzak düşmüştür ve insanın onu tekrar keşfetmesi ve ona ulaşması gerekiyor. Yoksa insanoğlu ölümsüzlüğe ulaşamaz. İnsanın ruhsal sağlığı da bu çabasına bağlıdır. Bu uzun bir yolculuktur ve üst üste bina edilmiş değişik mertebeleri bulunmaktadır.

İnsanı bu hedefe ulaştırmak için Scientoloji cemaati çeşitli psikolojik kurslar düzenlemektedir. Tabii ki, bu kurslar ücret karşılığı verilmektedir. Bu kurslar bir girdap gibi bir kere başlamış olanı kurtuluşu mümkün olmayacak şekilde içine çekmekte, bir kursu başka bir kurs takip etmekte, ta ki kursiyer daha doğrusu cemaat üyesi boğazına kadar borçlanıncaya kadar.

3. Yehova Şahitleri³

Yehova Şahitleri adlı Hristiyan akımının Charles T. Russell (1852-1916) ve J. F. Rutherford (1869-1942) kurmuşlardır. 1879'da Watch Tower (Wachturm/ Tarassut Kulesi) adlı dergiyi çıkarmaya başlamışlardır. Daha sonraları Erwachet/Uyanın dergisini de yayınları arasına eklemişlerdir. Kendi iddialarına göre dünyadaki toplam sayıları 6 milyonu geçmekte ve Türkiyede de 2 bine yaklaşmaktalar.

Bu hareketin kökten dinci bir eğilimi olduğundan dolayı Kitab-ı Mukaddes metnini

² Bkz. Eimuth, Kurt-Helmuth, *Sekten-Ratgeber*, Freiburg, Basel ve Wien 1997, s. 96-114; Wiebus, *Religionen, Sekten, Seelenfänger*, s. 283-289; Mandau, *Tödlicher Sektenwahn*, s. 243-274. Ayrıca bakınız <http://de.wikipedia.org/wiki/Scientology>; www.ingo-heinemann.de; www.xenu.net.

³ Mandau, *Tödlicher Sektenwahn*, s. 173-190; Wiebus, *Religionen, Sekten, Seelenfänger*, s. 103-106. Ayrıca geniş bilgi için bkz. Okumuş, Bünyamin, "Yehova Şahitleri", *Diyanet İlmî Dergi*, Cilt: 38 Sayı: 2 Yıl: 2002.

katı lafzi olarak yorumlamaktalar. Ancak bazen de aşırı sembolik yada batını yorumlara meylettikleri görülmektedir. Bu kökten dinci eğilimlerinin bir sonucu olarak agresif bir misyonerlik faaliyeti yürütmekteler.

Krallık Evleri dedikleri mabetleri bilinen tipik kiliseye pek benzemeyip haç ve evliya resimleri gibi dinî semboller hiç bulunmamaktadır. Noel, paskalya gibi dinî bayramları ve ayrıca milli bayramları reddetmekteler. Bilinen şekliyle teslis inancını inkâr etmekte, ancak İsa'nın Tanrının oğlu olduğunu kabul etmekteler. Ruhun ölümsüzlüğünü ve cehennemin varlığını inkâr etmekteler.

Tanrının krallığı dışında her türlü devleti ve devlet otoritesini şeytanın işi olarak görmek ve reddetmekteler. Bu çerçevede askere gitmemekteler, seçimlerde oy kullanmamaktalar.

Her türlü kan nakline karşı çıkmaktalar. Teknolojik aletlerin kullanımını prensip olarak dışlamaktalar. Cemaatin kendileri dışındaki insanlarla ilişki içerisinde olmalarını hoş görmüyor ve bunu mümkün merteye engelliyorlar. Cemaatin emirlerine kesin itaat beklenmekte ve bu duruma uyum sağlamayan üye, cemaat içindeki yakın akrabaları dahil, cemaatin tamamı tarafından dışlanmaktadır. Üyeler yoğun bağış yükü altına sokulmaktadır.

III. Diğer Dinî Akımların Faaliyetleri

Özellikle yeni oluşan dinî hareketlerde toplu ayinler büyük önem arz etmektedir. Bunlar grup bilincini pekiştirmeye yardımcı olmaktadır. Her grup, ayinlerini kendilerine has olacak şekilde düzenlemekte, ayinlere gizemli unsurlar katmaktadır. Bu tür eğilimi özellikle Satanistlerin hareketinde gözlemlemek mümkündür.

Cemat üyelerinin mümkün olduğu kadar sık birarada olmalarını sağlamak için değişik kurallar uydurulmakta veya biçimler geliştirilmektedir. Örneğin Sceintolojistlerde olduğu gibi biri biri ardına gelen kurslar ya da Yehova Şahitlerinde olduğu gibi aynı semtte ikamet etmeleri ve haftada en az beş kere toplanmaları mecburiyetini zikretmek mümkündür. Konserler, geziler ve ortak eylemler de bu arada sayılabilir.

Cemat liderine veya üstlerine bağlılık sürekli telkin edilmektedir. Belli metinlerin okunmasının ve belli film veya kasetlerin izlenmesinin ilka edilmesi ve hatta şart koşulması, beyin yıkama metodunu hatırlatmaktadır.

Cemat dışındaki insanlara karşı, yoğun sorumluluk veya saygı duyulmamaktadır. O nedenle cemat dışındaki insanlara karşı ahlâk ve legal sınırların aşılması daha kolay olmaktadır. Örneğin onlara yalan söylenmesi o kadar kötü görülmemektedir. Birçok dinî akımlarda intihar hoş gösterilmekte, hatta bazılarında belli durumlarda intihara yönlendirilmektedir.

Sözü edilenakımların bir de mali yönü bulunmaktadır. Her bir dinî akım üyelerinden sadece bağış toplamamakta, aynı zamanda onlara belli şeyler pazarlamaktadır. Kurslar, yayınlar, kasetler ve konferans biletleri bunlardan sadece bir kısmıdır. Bu durumdan dolayı birçok dinî akım mal varlığı oldukça zengin hale gelmiştir. Bu gelişmeden beklenildiği gibi hareketin liderleri bolca nasibini almaktadır.

IV. Çekim Güçleri ve Nedenleri

Modern dünyada hayatın hızlı bir şekilde profanlaşması ve bunun sonucunda dinin reel hayat sahnesinden çekilmesi; baş döndürücü hızdaki bilimsel gelişmelerin gölgesinde dinin irrasyonel imajının perçinleştirilmesi; din denilince şeytan, cehennem, azap, ceza gibi korku duyulan öğelerin çağrışması; işte tüm bunlar, insanlarda ve toplumda bir boşluk yarattı. Diğer dinî akımlar ise, Yehova Şahitleri gibi katı dindarlıkları ile, Scientolojistler gibi bilimsellik kisvesi ile, Satanistler gibi kudret ve hakimiyet duyguları ile bu boşluğu doldurmaya namzet pusuda bekliyorlardı. Bu ortam onların işini kolaylaştırdı.

Ayrıca araştırmalar göstermiştir ki, bunalım içindeki insanlar, yalnızlık çekenler, değişiklik arayanlar, aşağılık kompleksi içinde olanlar, maceracı ve meraklı olanlar bu tür akımlara kolay av olmaktadır. Yine araştırmalar göstermiştir ki, insanların büyük çoğunluğunun bu tür cemaatlerle ilk defa temasa geçmelerine, sanıldığı gibi medya değil de, tanıdıkları bir arkadaş veya akraba aracı olmuştur.⁴ Yani yakın arkadaş çevresi kilit rol oynamaktadır.

Cemaatle yeni tanışmış insan, din sosyologlarının "*Love-Bombing*" (Sevgi Bombası) dedikleri büyük bir ilgi ve sevgi seli ile karşılaşmaktadır. Bu durum yeni üyenin çok hoşuna gitmektedir. İçinde bulunduğu boşluğun dolduğunu hisseder ve yıllardır aradığı şeyin bu olduğunu düşünmeye başlar.

Yeni üye, cemaatin faaliyetlerine uyum sağlar sağlamaz, bu çok hoşuna giden ilgi, onu cemaatin dışında var olan *dünyadan ve toplumdan koparır ve cemaatin içine hapseder* hale getirir. Artık, cemaat üyenin sosyal dünyasını kontrol altına almıştır.

Bu tür cemaatler herkesin anlayacağı çok *basit bir dil ve söylem kullanmaktadırlar*. Dünya siyah beyaz renkten ibarettir. Cemaat ve söyledikleri doğrudur, tüm diğer şeyler yanlıştır. Bu basit dil insanları kolay etkilemekte.

Cemaat üyelerine *fırka-i naciye psikolojisini* telkin etmektedir. Asıl kurtuluşa ercek olanlar bu cemaatin üyeleridir. Cemat ve liderleri hakkındaki olağanüstü hikayelerinde bilinçli bir şekilde yaygınlaştırılması, işi iyice pekiştirmektedir.

Üye, gelen emir ve tavsiyeleri aynen uygulamaktadır. Üye adeta *emir kulu* olmuştur. Bu aşamadaki üye cemaate yönelik *bağışlarda eli çok açık* hale gelmekte, cemaatin sunduğu mamül ve hizmetlerin sadık müşterisi olmaktadır.

Artık üye cemaatin dışında bir hayat düşünemez haledir. En fazla korktuğu husus, bir kural dışı hareketinden veya bir itaatsizlikten dolayı bu kurtuluşun dışında kalması veya cemaatten dışlanması olacaktır.⁵ *Cemaatten dışlanma korkusu*, bu cemaatlerde üyeleri kontrol altında tutmaya yarayan en önemli araçlardandır.

⁴ Bkz. Rink ve Lösch, *Okkultismus*, s. 60-65, 75.

⁵ Geniş bilgi için bkz. Eimuth, *Sekten-Ratgeber*, s. 25-36.

V. Çözüm Önerileri

Aslında tebliğime başlık olarak “*Diğer Dinî Akımlar – Sorun ve Çözümleri*” gibi çok iddialı bir isim seçmiş olduğumun farkındayım. Ben bu soruna karşın elimde kesin bir çözümün bulunmadığının bilincindeyim. Bu başlık, aslında bir iddiadan çok, bir çözüm bulma arzusunu, bir hedefi ve bu hedefe götürecektir gayreti ifade etmektedir. Bu bağlamda bazı çözüm önerilerimi 7 madde halinde sizlere kısaca sunmak istiyorum:

1. Aydınlatıcı Konferanslar ve Seminerler

Diğer dinî akımlar hakkında veli ve gençlere aydınlatıcı konferansların verilmesi anlamlı ve faydalı olacaktır. Velilere, hem bu dinî akımların kendileri ve faaliyetleri hakkında bilgi verilmeli hem de çocuklarını bu akımlara karşı nasıl koruyacaklarına ve ne gibi durumlardan şüphelenmeleri gerektiğine dair tavsiyelerde bulunulmalıdır.

Gençlere verilecek olan konferanslarda ise, bu akımların tuzaklarına ve onlardan gelebilecek tehlikelere dikkat çekilmelidir. Ancak konferansta verilen aydınlatıcı bilgiler, gençleri bu dinî akımlara karşı uyandırmalı, bilinçlendirmeli ve korumalıdır. Yoksa bu bilgiler, gençlerde bu akımlara karşı merak uyandırmamalı ve böylece onları korumak yerine tehlikeye atmamalıdır. Konferansı düzenleyenler mutlaka bu riskin farkında olup, bilgileri dozajını ve şeklini ona göre düzenlemelidirler.

Konferanslarda bu dinî akımlara karşı insanlarımızın hassasiyetini artıracakız diye kesinlikle onlardan gelen tehlike abartılmamalı ve olduğundan daha büyük gösterilmemelidir. Bu ancak bu dinî akımların olduklarından daha güçlü, daha büyük ve daha yaygın olduğu inancına yol açar. Bu ise onların insanlar üzerindeki çekiciliğini de artırmış olacaktır.

Ayrıca bu dinî akımlar hakkında din görevlilerine sempozyum veya hizmet içi aydınlatıcı kurslar düzenlenmelidir. Bu tür faaliyetlere özellikle büyük şehirlerde ve yurt dışında görev yapan veya böyle görev yerlerine atanacak olan görevliler katılmalıdır, hatta katılmaya mecbur edilmelidir. Bu tür faaliyetler din görevlilerini bu dinî akımlar hakkında *etkin ve yetkin* kılıcak vasıfta olmalıdır.

Bu tür faaliyetlerde bu dinî akımlara kapılmış ve bunların kurbanı olmuş, ancak onlardan kurtulabilmiş insanlara da söz hakkı verilebilir. Böylece bu faaliyetler daha etkileyici ve gerçekçi olacaktır.

2. Aydınlatıcı Yayınlar

Konuyla ilgili aydınlatıcı kitap ve broşürler yayınlanmalıdır. Konu gazete ve dergi gibi süreli yayınlardaki yazı dizileri halinde ele alınmalı ve bu yazı diziler belli aralıklarla güncelleştirilerek tekrarlanmalıdır.

Tabii ki, bu yayınlar, insanlarımızı bilgilendirmeli, bu dinî akımların tuzaklarına karşı korumalı ve onlardan kaynaklanacak tehlikelere karşı uyandırmalıdır. Bu yayınların kesinlikle insanlarımızı bu dinî akımlara karşı merak uyandırıcı olmamasına dikkat edilmelidir. Ayrıca konferanslar için belirtmiş olduğum “bilgiler ve tehlikeler abartılmamalı”

uyansı burada da geçerlidir.

Yayınlarda teoriden ziyade gündelik hayatta faydalı olabilecek pratik bilgilere önemli yer verilmelidir. Bu çerçevede kendi kendine test formu şeklinde soru katalogları sunulabilir.⁶

3. Gözcü/Görevli Tayini

Avrupada Katolik ve Protestan Kiliselerinin piskoposluk kadrolarının bünyesinde diğer dinî akımları izleyen ve irdeleyen Sekten Beauftragter/Beobachter (Observer of Sects) diye adlandırılan görevliler bulunmaktadır. Her bir piskoposluk bölgesinde görev yapan bu gözlemci, diğer dinî akımların faaliyetlerini ve yayınlarını takip ettiği gibi, gerektiğinde ve mümkün ölçüde bu tür aktivitelere gözlemci olarak katılmaktadır. Kendisi diğer dinî akımlardaki önemli gelişmeleri piskoposa bildirmekte ve böylece kilisenin gelişmelerden anında haberdar olmasını temin etmektedir. Ayrıca kilise görevlilerine, cemaate ve gençlere yönelik aydınlatıcı konferansları, sempozyumları ve yayınları organize etmekte ve zaman zaman bunları bizzat kendisi yapmaktadır.

Piskoposluklar önem ve güncelliğe göre bazen tek bir dinî akımı izlemek üzere de görevli tayin etmektedirler.

Elbette görevli tayin etmek gibi böyle bir önlem belli bir maddi imkanı ve merkezi bir kuruluşun varlığını ön görmektedir. Ama böyle bir görevli tayini diğer tüm önlemlerin bel kemiğini oluşturmakta veya en azından diğer önlemlerin etkinliğini garanti etmektedir. Bu bağlamda her müftülük bünyesinde olmasa da, en azından il müftülüklerinde böyle bir kadronunun oluşturulması ve verimli bir şekilde çalıştırılması etkin önlemler açısından kaçınılmaz gözükmektedir. Hiç olmazsa, ama hiç olmazsa böyle bir görevlinin Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde veya yurt dışındaki DİTİB bünyesinde atanmasının son derece önemli olduğunu burada vurgulamak istiyorum.

4. Alternatif Faaliyetler

Aile ortamı ve arakadaç çevresi gibi sosyal örgüden tamamen veya kısmen yoksun insanların ve gençlerimizin, ilgi ve duygu eksikliğinden dolayı diğer dinî akımların ağırlana yakalanmalarını önlemek için düzenli ve devamlı olarak alternatif faaliyetler düzenlemek gerekmektedir. Bu durum insanların eksikliğini hissettikleri bazı şeyleri bu dinî akımlarda aramalarını ve onların tuzağına düşmelerini engelleyecektir, ayrıca o dinî akımlara karşı etkin bir alternatif oluşturacaktır.

Bu alternatif faaliyetler toplu geziler ve ziyaretler olabilir. Bayram şenlikleri gibi diğer dinî ve millî günler için ortak şenlikler organize edilebilir. Küçük çapta da olsa futbol, pinpon ve bilardo turnavaları gibi sportif faaliyetler tertiplenebilir. Salt dinî yarışmalar değil, genel kültüre yönelik de bilgi ve benzeri yarışmalar gerçekleştirilebilir. Bu arada kamp faaliyetleri de hiç fena olmaz.

⁶ Örneğin "Çocuğunuz tehlike altında mı?" başlıklı soru katalogu hazırlanabilir. Bakınız Passantino, *Auf Teufel komm raus?*, s. 154-161.

Aslında bu çeşit aktiviteleri, yurt dışında birçok cami cemaati bünyesinde kurulmuş olan gençlik kolları veya kadın kolları gibi oluşumlar uygulamaya çalışmaktadır. Ancak bunlar daha sürekli, düzenli ve etkin bir şekilde yapılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. Bu tür faaliyetlerde yukarıda söz konusu etmiş olduğum görevli gerek yardımcı gerekse uzman danışman olarak katkıda bulunabilir ve bunların geliştirilmesini sağlayabilir.

Bu tür faaliyetler sadece bu konu açısından önem arz etmemekte, aksine en az bu konu için olduğu kadar Müslüman cemaatinin birlik ve beraberlik duygularını beslemesi ve koruması için, çekirdek ailenin hakim olduğu modern çağımızda İslâm dininin ve Müslümanların sosyal sorumluluğunu ve yetkinliğini ortaya koyması açısından da önem arz etmektedir.

5. Ders Müfredatlarında Yer Verilmesi

Diğer dinî akımlar ve batıl inançlar din dersi müfredatına alınmalıdır. Bu konu çerçevesinde öğrenciler salt bilgilendirilmemeli, daha da ötesine gidilerek bu tür akımların düşünce tarzlarını ve tuzaklarını tanıyabilme ve bunlara karşı da tartışabilme ve cevap verebilme seviyesine getirilmelidir. Salt bilgilendirme aşamasında kalırsa, bu durum öğrencilerde o akımlara karşı merak uyandırır ve onlara yönlendirir. Bu açıdan müfredat iyi düşünülmüş olmalıdır. Nitekim Avrupa'daki bazı ülkelerde Hristiyan din derslerinde bu konuya yer verilmekte ve gençler uyandırılmaya çalışılmaktadır.

6. Diğer Tevhidî Dinlerle İşbirliği

Katolik ve Protestan Kiliseleri yıllardır diğer dinî akımlara karşı faaliyetlerde bulunmaktalar. Ben burada onların faaliyetlerinin bilançosunu ortaya dökerek ve başarılı olup olmadıklarını tartışacak değilim. Ancak bu tür kuruluşlarla en azından bazı dinî akımlara karşı çabalarda fikir alışverişinde bulunulması ve belki de ortak eylemlerin yapılması gerektiği görüşündeyim. Başka bir deyimle, bu meydanı salt onlara bırakmamalı, "bu alanda, bu çabada en az sizin kadar biz de varız" diyerek Müslümanların da dikkate alınması sağlanmalıdır.

7. Diğer Dinî Akımlara Yönlendiren Nedenleri Ortadan Kaldırmak

İnsanların dinî akımlara meyiletme nedenlerinden yukarıda kısaca bahsetmiş idim. Bunlar arasında dinin akla yatkın olmaması, dinî hayatın gittikçe zayıflaması ve dinî duygularda bir boşluğun oluşması, dine karşı aşırı korku duyulması bulunmaktadır. Bu bağlamda din görevlilerine ve din alanında yazı yazan değerli kalemlerimize büyük görev düşmektedir. Dinimizi insanlanımıza, özellikle gençlerimize öyle sunmalıyız ki, bilimselliği ve rasyonelliği ile aklı doyursun; ibadetleriyle, vecibeleriyle, kandilleriyle kalbi doyursun; Kur'an-ı Kerim'in dengesi ve uslûbu dahilinde sırf azap ile korkutmasın, aksine cenneti ile, müjdesi ile gönüllere umut ve serinlik salsın ve insanları korku girdabında boğulmaktan kurtarsın. Elbette eşsiz dinimiz bunları kolaylıkla sağlayacak niteliktedir. Ancak tüm mesele bunları insanlanımıza ulaştırma uslubunda gelip düğümlemektir. Din görevlileri yaptıklarına biraz da bu açıdan bakmalıdırlar sanırım.

VI. Sonuç

Tebliğimde söz konusu etmiş olduğumuz dinî akımlar Avrupa'da ve ülkemizin büyük şehirlerinde her ne kadar faaliyette bulunsalar da, bu akımlar gerek kemiyet gerekse keyfiyet olarak günümüzde akut bir sorun teşkil etmemektedirler. Bazı gazete ve yayınlarda izlendiği gibi çok da abartılacak bir durum söz konusu değildir. Durumun olduğundan fazla abartılmasının getirmiş olduğu tehlikeye yukarıda kısaca dikkat çektim. Ancak yine de gaflete düşmemeliyiz. Sorumlu Müslümanlar olarak, diğer dinî akımlara karşı akıllı ve bilinçli mücadeleyi elden bırakmamalı, bu görev bilinci içerisinde önlemleri profesyonelce uygulamalıyız.

Elbette büyük şehirlerdeki ve özellikle yurt dışındaki Müslüman gençler daha büyük tehlike altındalar. Zira bu tür dinî akımlar özellikle gençlerimizi avlamaya çalışmaktadır. Buradan hareketle çözüm önerilerimde, öncelikle yurt dışındaki, özellikle Almanca konuşan bölgedeki, yani Almanya, Avusturya ve İsviçre'deki Türk Müslümanlarını dikkate aldım. Zira Türkiye dışında yaşayan Türk Müslümanlarının yaklaşık % 80'i bu bölgelerde ikamet etmekte. Bununla beraber önerilerimin Türkiye ve Türkiye'deki büyük şehirler için de geçerli olduğunu düşünmekteyim.

Tebliğimde bu tür akımlara kapılmış insanların kurtuluş yollarına dair önerilere hiç yer vermedim. Şüphesiz konunun bu yönünün gerek hukukî gerekse sosyolojik boyutu bulunmaktadır. Bu ise tebliğin zamansal sınırlarını aşmaktadır. Bu nedenle ben tebliğimde sadece koruyucu önerilere, yani insanların bu akımlara kapılmasını önlemeye yönelik önlemlere yer vermeyi uygun buldum. Bence asıl olan kuyuya düştükten sonra çoğu kurtarmaya çalışmak değil, çocuğun kuyuya düşmesini önleyebilmektir.

Son olarak söz konusu dinî akımlara karşı etkin mücadeleyi, ancak merkezi organizasyona sahip kuruluşların yapabileceğinin altını çizmek istiyorum. Zira hem gerekli profesyonellik hem de gerekli mali imkanlar ancak böyle kuruluşlarda bulunmaktadır. Bu bağlamda gerek Diyanet İşleri Başkanlığına gerekse Avrupadaki DİTİB'e büyük sorumluluk düşmektedir.